

- Прыняцьце захадаў, скіраваных на паляпшэньне стасункаў з ЭЗ.
- Зьніжэньне рэальнага заробку ў шэрагу галінаў эканомікі.
- Запаволенне росту экспарту.
- Павелічэньне статутных фондаў дзяржбанкаў.

№12 (75)
Сьнежань 2008 г.

Палітыка: прыняцьце нарматыўных актаў, скіраваных на разьвіцьцё супрацы з ЭЗ

У лістападзе А. Лукашэнка падпісаў два загады, скіраваныя на разьвіцьцё адносінаў з ЭЗ. У гэтых дакумэнтах прадугледжваецца падпісаньне рамкавага пагадненьня паміж Беларусью і ЭЗ, а таксама прывядзеньне нацыянальнага заканадаўства ў адпаведнасьць з прынцыпамі, закладзенымі ў пагадненьні аб адкрыцьці ў Беларусі прадстаўніцтва Эўракамісіі.

На пачатку сьнежня ЭЗ прэзэнтаваў праект «Усходняе партнэрства», які прадугледжвае больш шчыльную супрацу ЭЗ з шасьцю постсавецкімі краінамі. Удзел Беларусі ў дадзеным праекце разглядаецца ў залежнасьці ад наступнага прагрэсу ў сфэры дэмакратызацыі. Афіцыйныя прадстаўнікі Беларусі станюча адгукаліся пра дадзены праект. Такім чынам, у выпадку жаданьня Беларусі далучыцца да дадзенага праекту, могуць мець месца двухбаковыя крокі па выпрацоўцы комплексу захадаў, скіраваных на паляпшэньне супрацы бакоў у палітычнай сфэры. У дадатак, у пэрспэктыве можна чакаць ратыфікацыі Дамовы аб супрацы і партнэрстве паміж ЭЗ і Беларусью, падпісанага ў 1995 г.

У пачатку сьнежня не адбылося паседжаньне вышэйшай Дзяржаўнай рады Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расеі. Бакі плянавалі разгледзець пытаньне аб Канстытуцыйным акце, а таксама падпісаць дамову аб адзінай сыстэме СПА. Адмена паседжаньня сьведчыць пра рост супярэчнасьцяў у адносінах паміж краінамі.

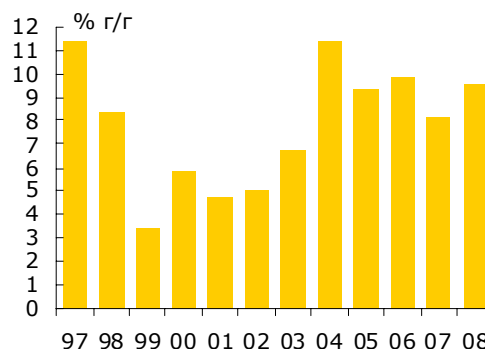
Рэальны сэктар: зьніжэньне рэальнага заробку ў шэрагу галінаў эканомікі

У студзені-кастрычніку тэмп росту ВУП склаў 10.7% г/г, г.зн. не зьмяніўся ў параўнаньні з студзенем-верасьнем. Пры гэтым у сельскай гаспадарцы рост паскорыўся, а ў прамысловасьці – за кошт машынабудаваньня, харчовай прамысловасьці і электраэнэргетыкі – запаволіўся. Важнай тэндэнцыяй кастрычніка стала павелічэньне запасаў прамысловай прадукцыі з 49.3 да 54.6% ад сярэднямесячнага аб'ёму вытворчасьці, хоць традыцыйна ў кастрычніку яны зьніжаліся. Такім чынам, дзякуючы магчымасьці павелічэньня запасаў гатовай прадукцыі скарачэньне попыту на беларускія тавары пакуль яшчэ не адлюстравалася на дынаміцы ВУП.

Рэальны заробак у студзені-верасьні вырас на 9.2% г/г, пры росьце вытворчасьці працы на 10.5% г/г. Пры гэтым у шэрагу галінаў рэальны заробак скараціўся (у адукацыі і кіраваньні на 1.0 і 0.5% г/г). Пасьля з 1 сьнежня была зьніжаная тарыфная стаўка першага разраду (дэ факта было перагледжана яе павышэньне ў лістападзе), да якой прывязаны ўзровень заробкаў у эканоміцы. Такім чынам, абмежаваньне заробку становіцца адным з інструмэнтаў па супрацьдзеянні ўплыву глабальнага крызісу на Беларусь як на мікра-, так і на макраўзроўні.

Насельніцтва: 9.69 млн чалавек
Прамысловасьць / ВУП: 26.7%
Сельская гаспадарка / ВУП: 7.4%
Інвестыцыі / ВУП: 26.3%
Экспарт: Расія 37%, ЭЗ 44%
Імпарт: Расія 60%, ЭЗ 22%

Дынаміка рэальнага ВУП

Крыніца: НСКБ. Прагноз на 2008 г. – Дасьледчы цэнтр ІПМ.

Дасьледчы цэнтр ІПМ

Нямецкая эканамічная група
ў Беларусі

220088 г. Мінск, вул. Захаравы, 50Б
Тэл./факс +375 (17) 210 0105
Электронная пошта bmer@research.by
Вэб-сайт <http://research.by/>

Пераклад на беларускую мову
ажыццяўляецца пры падтрымцы часопіса
"Новая Эўропа", <http://n-europe.eu/>

© Дасьледчы цэнтр ІПМ, 2008

Структурныя тэндэнцыі: рост дэфіцыта валюты і прыняцце абмежавальных захадаў

Дзяржрэгуляванне. Зьніжэньне вонкавага попыту на беларускія тавары прывяло да зьніжэньня валютнай выручкі ў кастрычніку на 6.7% м/м, а ў гадавым вымярэнні яе рост істотна запаволіўся. Такім чынам, з кастрычніка сусьветны фінансавы крызіс стаў больш востра ўплываць на беларускі экспарт. Гэта адлюстравалася і на дынаміцы ўнутранага валютнага рынку, дэфіцыт на якім пачаў імкліва расьці. Для яго абмежаваньня ўрад і НББ прынялі шэраг захадаў. Па-першае, НББ увёў абмежаваньні на набыццё замежнай валюты на пазабіржавым рынку. Для набыцця валюты на дадзеным сэгмэнце рынку прадпрыемствы мусяць пазначыць у заяўцы мэту набыцця валюты, а таксама сваю галіновую прыналежнасьць. Дадзеныя заяўкі мусяць быць разгледжаныя ў НББ, і толькі на наступны дзень камэрцыйны банк можа выканаць заяўку на набыццё валюты. Па-другое, НББ выдаў пастанову, якая забараняе разьлікі па імпарце на ўмовах папярэдняй аплаты. НББ пазіцыянаваў гэты захад як вымушаны, накіраваны на недапушчэньне спэкулятыўнага адтоку капіталу ва ўмовах глабальнага крызісу. Па-трэцяе, Міністэрства гандлю склала пералік тавараў некрытычнага імпарту, у адносінах да якіх могуць выкарыстоўвацца захады абмежавальнага характара.

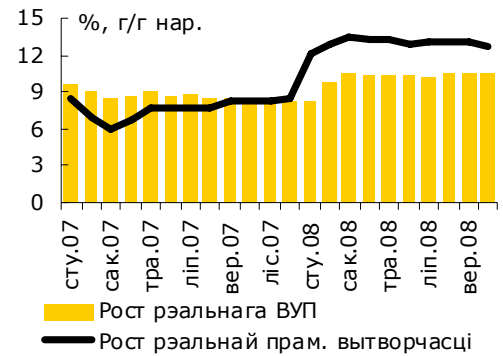
Нягледзячы на дадзеныя захады, дэфіцыт унутранага валютнага рынку працягвае павялічвацца (пры гэтым значная частка гандлю перамясцілася на біржавы сэгмэнт). Сярэднядзённы дэфіцыт гандлю па даляры ЗША ў лістападзе вырас да USD 33.3 млн (USD 22.8 млн у кастрычніку), што прывяло да зьніжэньня рэзэрвовых актываў. Валютныя рэзэрвы, разьлічаныя паводле мэтадалёгіі МВФ, за кастрычнік-лістапад зьнізіліся на 8.3%, а з улікам атрыманага расейскага крэдыту (USD 1 млрд) – на 32.6%. Такім чынам, зьніжэньне дэфіцыту на валютным рынку становіцца галоўнай бягучай задачай эканамічнай палітыкі.

Вонкавы гандаль: запавольваньне росту экспарта

У студзені-верасьні дэфіцыт гандлю таварамі склаў USD 4.1 млрд, павялічыўшыся на 48.9% г/г (44.4% у студзені-жніўні). Пры гэтым у трэцім квартале дэфіцыт гандлю вырас болей чым у два разы. Такая дынаміка вонкавага гандлю шмат у чым зьвязаная з узьдзеяньнем сусьветнага фінансаванага крызісу. Асабліва заўважным было запавольваньне тэмпаў росту экспарту ў Расею. Калі ў першым і другім кварталах ён павялічыўся на 41.3 і 42.5% г/г адпаведна, то ў трэцім квартале – на 24.1% г/г, а ў верасьні – на 18.6% г/г. У трэцім квартале ў параўнаньні з другім кварталам скараціліся фізычныя аб'ёмы паставак на расейскі рынак рухавікоў унутранага згараньня (на 25%), трактароў (11%), сядзельных цягачоў (4%), грузавых аўтамабіляў (5%), тэлевізараў (17%). Таму па выніках студзеня-верасьня дэфіцыт гандлю з Расеяй склаў USD 10.6 млрд, павялічыўшыся на 97.7% г/г.

Палова гэтага дэфіцыта кампэнсавалася дадатным сальда ў гаднлі з краінамі па-за СНД, якое ў студзені-верасьні склала USD 5.3 млрд, павялічыўшыся ў 2.3 разы ў параўнаньні з аналягічным пэрыядам мінулага году. Аднак нэгатыўныя тэндэнцыі назіраюцца і ў гаднлі з гэтымі краінамі. Напрыклад, шэраг кампаніяў з Паўднёва-Ўсходняй Азіі запатрабавалі перагляду цэнаў па кантрактах на пастаўку хлоркалія і пачалі затрымліваць аплату за пастаўленыя ўгнаеньні. У сваю чаргу, пакупнікі з Эўропы, Бразіліі і Паўднёва-Ўсходняй Азіі, дзе цэны фармуюцца на спотавай аснове,

ВУП і прамысловая вытворчасць

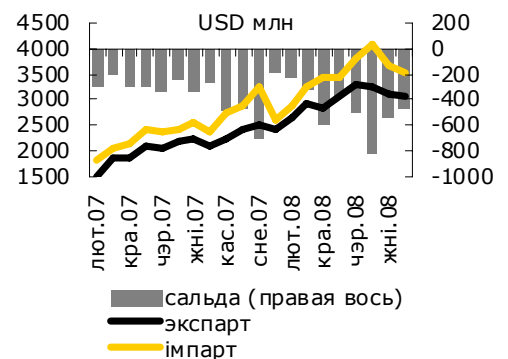
Крыніца: НСКБ.

Унёсак галінаў у прырост прамысловай вытворчасці ў студзені-верасьні 2008 г.

	Унёсак у прырост		Зьмяненьне
	Сту.-вер. 08	Сту.-кас. 08	
Прамысловасьць	13.1	12.8	-0.3
электраэнэргетыка	0.6	0.6	-0.1
паліўная	2.2	2.3	0.0
чорная мэталюргія	0.3	0.3	0.0
хімічная і нафтахімічная	1.0	1.0	0.0
машынабудаваньне і мэталאпрацоўка	3.1	2.9	-0.2
дрэваапрацоўка	0.4	0.4	0.0
будаўнічых матэрыялаў	0.4	0.4	0.0
лёгкая	0.0	0.1	0.0
харчовая	1.3	1.3	-0.1
іншыя	3.7	3.7	0.1

Унёсак у прырост у адсоткавых пунктах. Крыніца: разьлікі паводле дадзеных НСКБ.

Дынаміка вонкавага гандлю таварамі

Крыніца: НСКБ.

пачалі адмаўляцца ад заяўленых аб'ёмаў пакупкі. Больш за тое, магчымыя зьмены цэнаў паставак калійных угнаеньняў у Кітай і Індыю, тэрмін доўгатэрміновых кантрактаў зь якімі сканчаецца напрыканцы 2008 г. і сакавіку 2009 г. адпаведна. Такім чынам, існуюць пэўныя пагрозы для экспарту ў краіны па-за СНД у бліжэйшай будучыні. Таму дынаміка вонкавага попыту на беларускія тавары ў 2009 г. становіцца ключавым індикатарам стану беларускай эканомікі ва ўмовах глабальнага эканамічнага крызісу.

Дзяржаўныя фінансы: захоўваецца прафіцыт бюджэту па выніках трох кварталаў

У студзені-верасьні 2008 г. даходы кансалідаванага бюджэту склалі 51.5% ад ВУП, што на 2.2 адсоткавага пункта вышэй за мінулагодні ўзровень. Рост даходаў па-ранейшаму тлумачыцца павелічэньнем паступленьняў ад экспартных мытаў на нафтапрадукты, якія забясьпечылі павелічэньне падатковых даходаў ад ВЭД на 1.8 адсоткавага пункта. У выніку скасаваньня абаротнага падатку з карыстальнікаў аўтадарог адбылося зьніжэньне даходаў ад падаткаў на тавары і паслугі на 1.0%. Аднак яно было цалкам кампэнсаванае ростам паступленьняў ад падатку на прыбытак. Выдаткі кансалідаванага бюджэту за студзень-верасень 2008 г. склалі 46.2% ад ВУП, перавысіўшы ўзровень мінулага году на 0.8 адсоткавага пункта. Галоўнай прычынай іх росту стала павелічэньне субсідыяў па пастаўках нафты для перапрацоўкі, што адлюстравалася ў росьце выдаткаў на эканоміку на 2.6% ад ВУП. Пры гэтым скарачаліся выдаткі па такіх артыкулах бюджэту як ахова здароўя (на 0.5% ад ВУП), сацыяльная палітыка (на 0.9% ад ВУП) і адукацыя (на 0.5% ад ВУП).

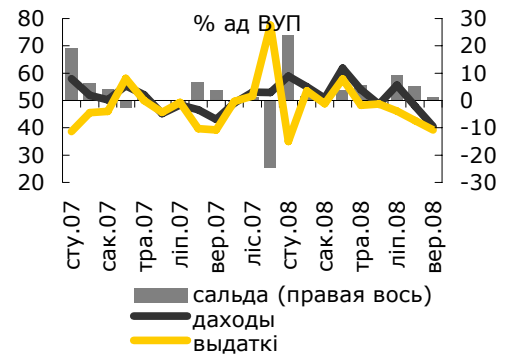
У выніку прафіцыт бюджэту дасягнуў 5.3% ад ВУП (3.9% на год раней). Аднак можна меркаваць, што ў гэтым годзе, у сувязі з фінансавым крызісам, рост прафіцыту спыніцца, а назьбіраныя сродкі будуць скіраваныя на запабяганьне нэгатыўным тэндэнцыям у эканоміцы.

Манэтарная палітыка: рост попыту на замежную валюту

У кастрычніку чыстыя замежныя актывы ВГКР скараціліся на 2.7% м/м (ці на USD 135 млн). Пры гэтым 31 кастрычніка адзін зь беларускіх камэрцыйных банкаў узяў аднадзённы крэдыт за мяжой памерам USD 623.3 млн, разьмясьціўшы гэтыя сродкі ў НББ, у выніку чаго яны ўлічваліся ў складзе чыстых замежных актываў. Без уліку дадзенага крэдыту чыстыя замежныя актывы ВГКР зьнізіліся б на суму каля USD 800 млн. Важным інструмэнтам палітыкі НББ у кастрычніку стала актывізацыя рэфінансаваньня банкаў для стымуляваньня ўнутранага крэдытнага рынку. Таму патрабаваньня НББ да банкаў павялічыліся на 44.3% м/м. У выніку грашовая база ў верасьні вырасла на 12.2% м/м, а ў гадавым вымярэнні яе тэмп росту склаў 68.5% г/г (47.7% г/г у верасьні). Без уліку атрымання аднадзённага крэдыту, грашовая база ў кастрычніку скарацілася б на 2.4% м/м, а ў гадавым вымярэнні яе рост склаў бы 46.5% г/г.

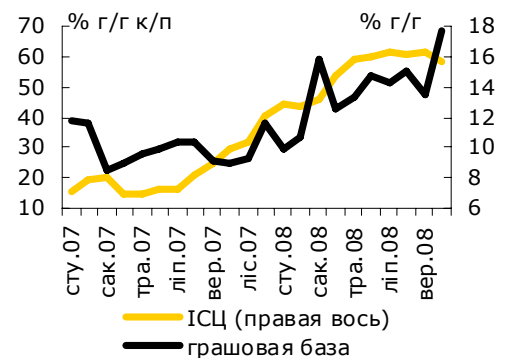
Скарачэньне ліквіднасьці на крэдытным рынку пакуль мала адлюстравалася на тэмпам крэдытаваньня эканомікі, якія ў кастрычніку склалі 57.2% г/г (57.6% г/г у верасьні). Захаваньне высокіх тэмпаў росту было забясьпечанае за кошт рэфінансаваньня банкаў з боку НББ, а таксама павелічэньня на 5.9% м/м дзяржаўных сродкаў, зьмешчаных у камэрцыйных банках. Разам з тым, адсоткавыя стаўкі на крэдытна-дэпазытным рынку істотна выраслі. Аднак ва ўмовах неспрыяльных чаканьняў эканамічных агентаў і неспрыяльнай

Кансалідаваны бюджэт

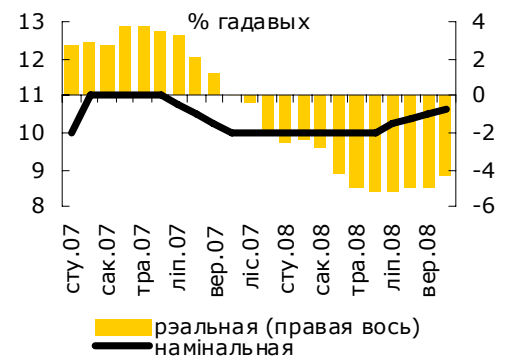
Крыніца: разьлікі паводле дадзеных НСКБ.

Грашовая база і ІЦЦ

Крыніца: разьлікі паводле дадзеных НББ і НСКБ.

Стаўка рэфінансаваньня

Крыніца: разьлікі паводле дадзеных НББ і НСКБ.

эканамічнай кан'юнктуры, павышэнне ставак не прывяло да росту дэпазытаў у банкаўскай сыстэме. Сярод спрыяльных тэндэнцыяў варта адзначыць павелічэнне рублёвых дэпазытаў, а таксама дэпазытаў юрыдычных асобаў. У выніку ў кастрычніку рублёвая грашовая маса скарацілася на 1.5% м/м, а шырокая грашовая маса на 2.4% м/м. У гадавым вымярэнні іх тэмп росту склаў 45.1 і 39.9% г/г адпаведна (48.8 і 47.6% г/г у верасьні).

Спажывецкія цэны павялічыліся ў кастрычніку на 1.0% м/м, галоўным чынам за кошт спажывецкіх тавараў. У гадавым вымярэнні інфляцыя склала 15.7% г/г (16.3% г/г у верасьні). У кастрычніку курс беларускага рубля ў адносінах да даляра ЗША патаньнеў на 0.4% і на 31 кастрычніка склаў 2119 USD/BYR.

Банкаўскі сэктар: павелічэнне статутных фондаў дзяржаўных банкаў

У снежні быў падпісаны загад прэзідэнта, у адпаведнасці зь якім статутныя фонды чатырох дзяржаўных банкаў былі павялічаныя на BYR 3 млрд (каля USD 1.4 млрд). Большая частка дадзенай сумы (BYR 2 млрд) дэ-факта будзе ўнесена ў статутныя фонды банкаў празь дзяржаўныя каштоўныя паперы, і BYR 1 млрд у выглядзе грашовага ўкладу за кошт бюджэтных сродкаў. Павелічэнне статутных фондаў за кошт каштоўных папераў ураду ў большай ступені паўплывае на якасьць статыстычнай справаздачнасьці банкаў і будзе мець адно абмежаваны ўплыў на фактычны стан іх ліквіднасьці. У цэлым дадзены захад, з аднаго боку, можна разглядаць як стымуляваньне ўнутранага крэдытнага рынку, што выглядае лягічным ва ўмовах фінансавага крызісу. Аднак, зь іншага боку, яго эфэктыўнасьць з пункту гледжаньня стымуляваньня крэдытнага рынку ўяўляецца сумнеўнай. Апроч таго, такі крок супярэчыць абвешчанаму курсу на лібералізацыю эканомікі і скарачэнне выдаткаў ва ўмовах глабальнага крызісу.

Эканамічныя тэндэнцыі		4 кв. 06	1 кв. 07	2 кв. 07	3 кв. 07	4 кв. 07	1 кв. 08	2 кв. 08	3 кв. 08	жні. 08	вер. 08	кас. 08
Рост рэальнага ВУП	% г/г	10.8	8.4	8.9	8.4	7.3	10.9	10.1	11.2			
Рост рэальнага ВУП	% г/г нар.	9.9	8.4	8.6	8.4	8.2	10.9	10.4	10.7	10.6	10.7	10.7
Рэальная прамысловая вытворчасць	% г/г нар.	11.3	5.9	7.7	8.2	8.5	14.7	13.0	13.1	13.1	13.1	12.8
Рэальная сельскагаспадарчая вытворчасць	% г/г нар.	6.1	4.4	5.2	5.6	4.1	6.8	5.4	6.9	7.4	6.9	8.1
ІСЦ	% г/г к/п	6.6	8.1	7.2	9.0	12.1	13.2	16.0	16.3	16.2	16.3	15.7
ІЦВПП	% г/г к/п	8.5	11.6	13.6	16.8	17.1	13.5	16.2	18.5	18.0	18.5	19.0
Экспарт тавараў (USD)*	% г/г	13.6	6.3	23.3	18.5	44.4	69.2	56.0	--	42.1	47.6	--
Імпарт тавараў (USD)*	% г/г	23.5	20.8	23.7	23.8	42.4	56.5	55.3	--	42.8	50.1	--
Салда гандлю таварамі (дадзеныя НББ)	USD млн. нар.	-2398	-836	-1563	-2304	-3858	-647	-2049	--	-3344	-3808	-4362
Бягучы рахунак	USD млн нар.	-1512	-641	-1152	-1652	-2944	-433	-1411	--	--	--	--
Бягучы рахунак	% ВУП нар.	-4.1	-7.0	-5.8	-5.1	-6.6	-3.6	-5.5	--	--	--	--
Міжнародныя рэзервы	USD млн к/п	1383	1565	2344	2155	4182	4746	4618	4120	4580	4120	4052
Грашовая база	% г/г к/п	20	22	29	25	38	59	54	48	55	48	69
Стаўка па крэдытах у беларускіх рублях**	% гадавых, к/п	12	14	11	12	12	11	10	11	11	11	12
Абменны курс (афіцыйны) BYR/USD	с/п	2141	2141	2145	2147	2152	2148	2136	2114	2111	2112	2114
Абменны курс (афіцыйны) BYR/EUR	с/п	2761	2805	2890	2948	3115	3215	3339	3183	3173	3039	2830

* тэмпы росту даляравых паказнікаў (крыніца: разьлікі паводле дадзеных НСКБ).

** намінальная стаўка па новых крэдытах юрыдычным асобам (крыніца: НББ).

Крыніцы: НСКБ і НББ.

Асноўныя эканамічныя паказнікі		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Намінальны ВУП	BYR трлн	17.173	26.613	36.565	49.991	65.067	79.231	96.047
Намінальны ВУП*	USD млрд	12.1	14.5	17.7	23.1	30.2	36.9	44.8
Рост рэальнага ВУП	% г/г	4.7	5.0	7.0	11.4	9.4	9.9	8.2
Прамысловая вытворчасць	% г/г	5.9	4.5	7.1	15.9	10.5	11.3	8.5
Сельскагаспадарчая вытворчасць	% г/г	1.8	0.7	6.6	12.6	1.7	6.1	4.1
ІСЦ	% г/г с/п	61.1	42.6	28.4	18.1	10.3	7.0	8.4
ІСЦ	% г/г к/п	46.1	34.8	25.4	14.4	8.0	6.6	12.1
ІЦВПП	% г/г с/п	72.1	41.4	37.5	24.1	12.1	8.3	16.2
ІЦВПП	% г/г к/п	40.9	42.7	28.1	18.8	10.0	8.5	17.1
Экспарт (т/п, USD)	% г/г	10.9	9.8	24.4	35.7	15.8	21.8	24.3
Імпарт (т/п, USD)	% г/г	11.1	9.0	25.1	40.3	3.0	33.0	27.9
Бягучы рахунак	USD млн	-394	-311	-424	-1206	510	-1512	-2944
Бягучы рахунак	% ВУП	-3.2	-2.1	-2.4	-5.2	1.7	-4.1	-6.6
ПЗІ (чыстыя)	USD млн	96	453	170	163	303	351	1768.9
Міжнародныя рэзервы	USD млн	347	457	474	770	1297	1383	4182
Сальда дзяржбюджэту	% ВУП	-1.6	-0.2	-1.6	0.0	-0.6	2.2	0.6
Унутраны дзяржаўны доўг	% ВУП к/п	6.1	5.4	5.5	5.7	5.8	6.5	6.4
Вонкавы доўг (суцэльны)	% ВУП к/п	24.8	27.0	23.7	21.4	17.9	18.6	28.4
Грашовая база	% г/г к/п	225	32	50	42	74	20	38
Абменны курс (НББ)	BYR/USD с/п	1394	1784	2075	2160	2154	2145	2146
Абменны курс (НББ)	BYR/USD к/п	1580	1920	2156	2170	2152	2140	2150
Абменны курс (НББ)	BYR/EUR с/п	1239	1690	2353	2684	2681	2692	2937
Абменны курс (НББ)	BYR/EUR к/п	1392	1989	2695	2956	2550	2817	3167

* ВУП у даляравым эквіваленце за 2000 г. разьлічаны па рынкавым (неафіцыйным) валютным курсе (крыніца: Дасьледчы цэнтр ІПМ).

Крыніцы: НСКБ, Міністэрства фінансаў, НББ, Дасьледчы цэнтр ІПМ.

Умоўныя азначэньні:

г/г	зьмены год да году	нар.	нарастаючым вынікам
ІСЦ	індэкс спажывецкіх цэнаў	НББ	Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь
ІЦВПП	індэкс цэнаў вытворцаў прамысловай прадукцыі	ПЗІ	простыя замежныя інвэстыцыі
к/п	на канец перыяду	с/п	сярэдняе за перыяд
м/м	зьмены за месяц	трлн	трыльён
млн	мільён	ФСАН	Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва
млрд	мільярд	ЭЗ	Эўрапейскі Зьвяз